

DOSSIER

OCEANIË

klas 5

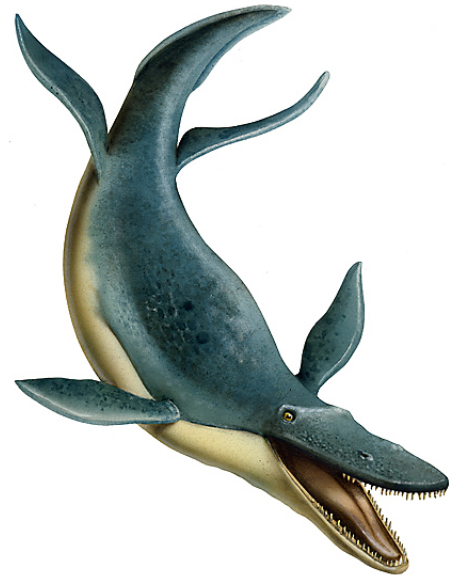
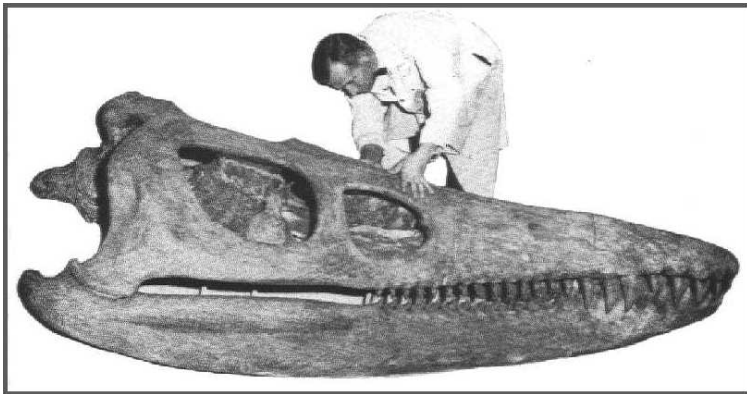

OCEANIA
EMANCIPATED PHYSICAL
LANDSAT REMOTE SENSING DATA PROCESSING

INLEIDING:

Oceanië wijkt weer af van de andere dossiers. Iets meer informatie, wat minder spelletjes en opdrachten, wel weer twee leestaken en natuurlijk de topografische opdracht. Je krijgt wel een proefwerk over het dossier en daarom staan een aantal bladzijden aangegeven met: **PROEFWERKSTOF**

Kronosaurus, het grootste vleesetende reptiel dat bekend is, leefde in de zee die 100 miljoen jaar geleden een groot deel van Australië bedekte. Het lichaam was 14 meter lang en de kop 3 meter.

Bij Oceanië moet je vooral denken aan Australië en Nieuw-Zeeland. Daarnaast hoort Papoea Nieuw Guinea, gelegen boven Australië ook bij Oceanië en bijna alle eilanden in de Grote Oceaan, die liggen tussen Australië en Zuid-Amerika... en dat zijn er behoorlijk veel.

Deze eilanden zijn ingedeeld in drie groepen:

- Polynesië
- Melanesië
- Micronesië

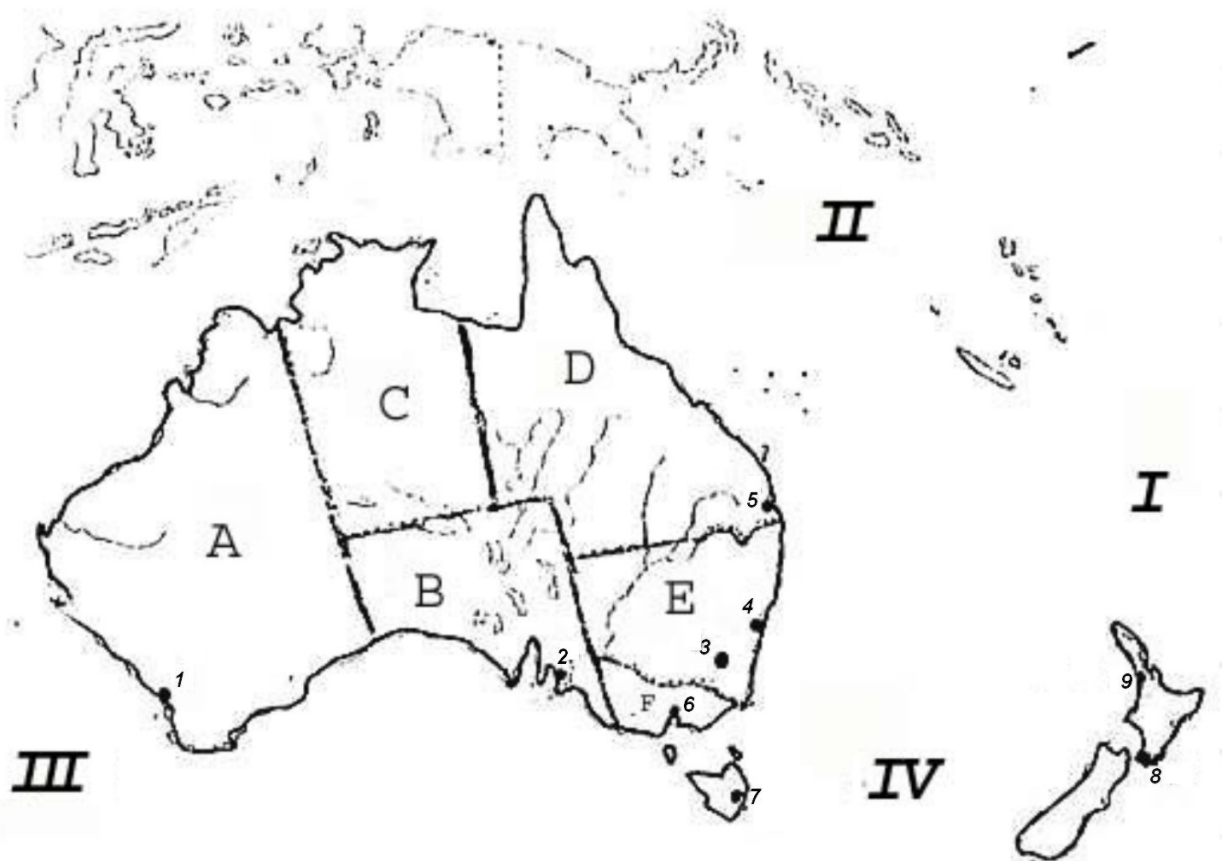
Er liggen wel 30.000 eilanden, waarvan verschillende onbewoond zijn. Op die onbewoonde eilanden is of geen drinkwater of er zijn geen voedselbronnen.

Ook kun je niet meer op een aantal eilanden leven omdat er, door de Verenigde Staten en Frankrijk, atoomproeven zijn gedaan.....

Er is ook sprake van twee eilanden waarvan niet vaststaat of ze wel bestaan. Dit zijn Maria Theresa en Ernest-Legouvé rond 35°ZB 150°WL. Deze eilanden zouden respectievelijk zijn gezien in 1843 en 1902, maar zijn nooit gevonden.

DE TOPOGRAFISCHE OPDRACHT

Kijk goed naar de kaart en vul in...

land: _____ (zet een streep onder de hoofdstad)

met de steden:

en de staten:

1	_____	A	_____
2	_____	B	_____
3	_____	C	_____
4	_____	D	_____
5	_____	E	_____
6	_____	F	_____

land: _____ met als hoofdstad 7 _____

land: _____ (zet een streep onder de hoofdstad)

met de steden: 8 _____ 9 _____

Zeeën: I _____ II _____
 III _____ IV _____

Klaar? Geef de Australische staten, Tasmanië en Nieuw Zeeland een eigen kleur.

TEGENVOETERS

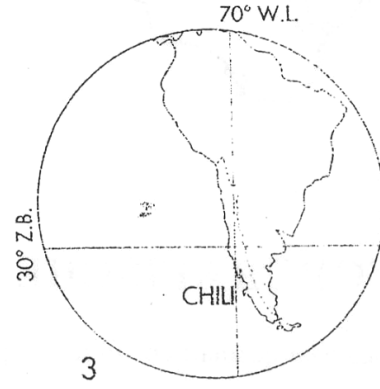
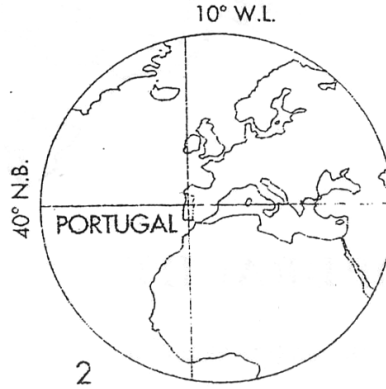
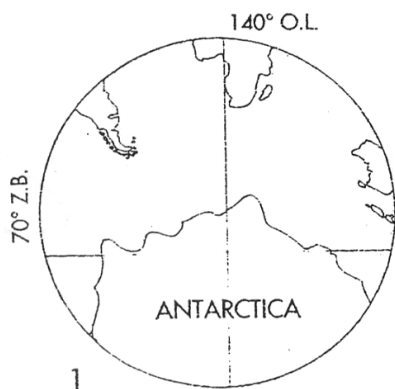
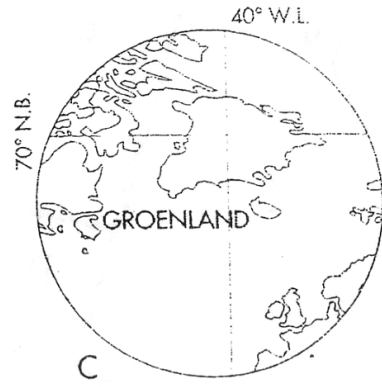
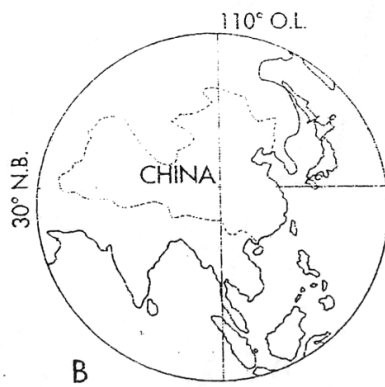
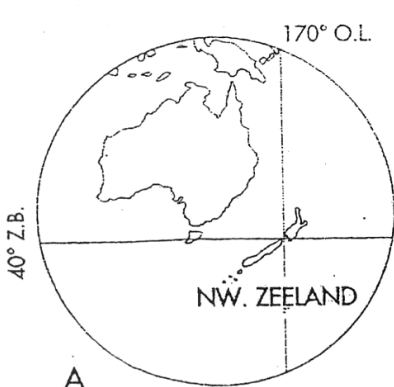
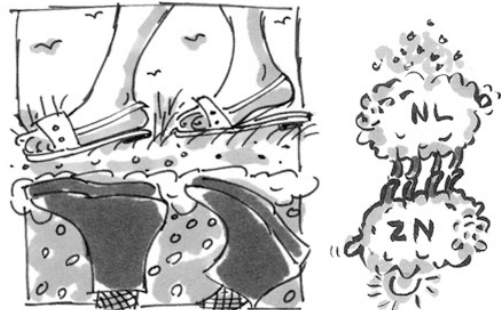
De aarde is een bol. De Nieuw Zeelanders wonen precies aan de andere kant van de aarde dan de Nederlanders. Nieuw Zeelanders zijn dus de 'tegenvoeters' van Nederlanders.

Vul de goede letters in:

De tegenvoeters van A wonen in _____

De tegenvoeters van B wonen in _____

En de tegenvoeters van C wonen in _____

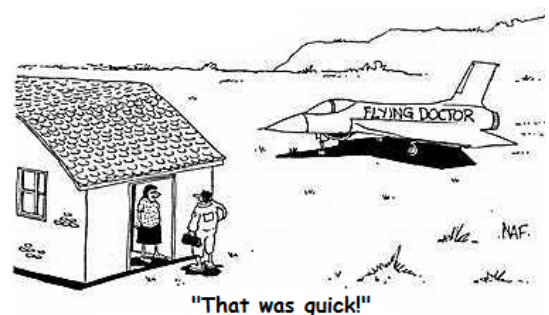
FLYING DOCTORS

Gebruik je atlas. De familie Jones heeft een schapenfarm in het binnenland van Australië. De farm ligt op $23,5^\circ$ Z.B. en 140° O.L. Dat is precies op de _____keerkring.

Sarah Jones krijgt les via de radio. De radiozender staat in Alice Springs, dat is op _____ km afstand van de farm. Tijdens de beklimming van Mount Isa breekt Sarah een been. De Flying Doctors komen haar te hulp, vanaf het vliegveld bij Townsville.

Deze stad ligt op ongeveer _____ $^\circ$ Z.B. en _____ $^\circ$ O.L.

Als het vliegtuig 400 km per uur vliegt, dan duurt het nog ten minste _____ uur voordat de dokter bij Sarah kan zijn.

PROEFWERKSTOF

AUSTRALIË

In Australië leven ongeveer 16 miljoen mensen. Dat is ongeveer net zoveel als in Nederland. Als je dan weet dat Australië 187 keer zo groot is als Nederland, begrijp je dat de **bevolkingsdichtheid** (gemiddeld aantal bewoners per vierkante kilometer) van Australië niet zo groot is (dunbevolkt) en dat de mensen daar ‘iets meer ruimte’ hebben.

Sydney opera house

Toch zijn er steden in Australië met meer dan 1 miljoen inwoners. Dat zijn Sydney en Melbourne.

Bij de topografische opdracht heb je al kennis gemaakt met de hoofdstad en je hebt gezien dat Australië is verdeeld in 6 staten.

In het Noordelijk Territorium, een van de staten, wonen vrijwel geen mensen.

Natuur

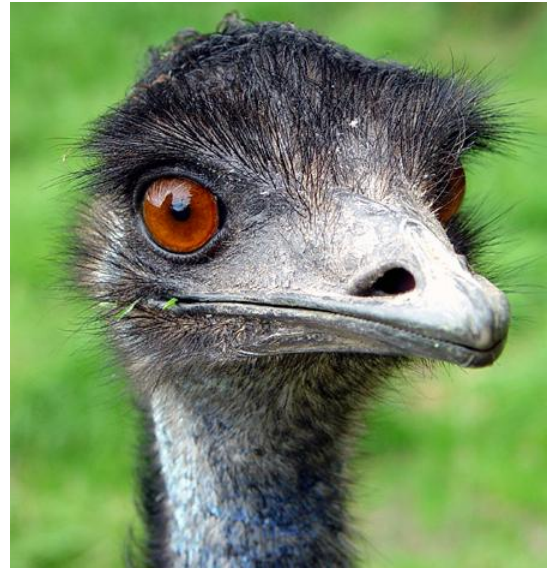
Australië is een uitgestrekt land met enorme woestijnachtige gebieden. Toch gaan er steeds meer toeristen naar Australië. Die gaan natuurlijk op zoek naar het dier waar Australië zo bekend door is: de **kangoeroe**.

Maar er is natuurlijk meer...

De **koalabeer** (geen beer, maar ook een buideldier) is het lievelingsdier van vele mensen. Hij leeft van de eucalyptusboom, een boomsoort die vrijwel alleen maar in Australië voorkomt.

Een skelet van de reuze kangoeroe

Andere bekende en bijzondere dieren zijn de **emoe** (een soort struisvogel), het **vogelbekdier** (een mix van vis, vogel en zoogdier) en (op Tasmanië) de **tasmaanse duivel**. Ook zijn er vreemde hagedissensoorten en erg veel (giftige) slangen.

Naast deze diersoorten is vooral het Groot Barrière Rif erg bekend en geliefd bij toeristen. Het rif bestaat uit koralen, is 1800 km lang en de breedte varieert van 5-40 km. Je begrijpt dat de duiksport hier erg populair is.

Een andere, bijzondere attractie is Ayers Rock, gelegen midden in Australië. Het is de grootste monoliet ter wereld: een enorm roodgekleurd rotsblok. Denk maar aan zo'n grote steen bij Ayo en dan duizend keer groter!

Aboriginals

Nu wonen er in Australië vooral mensen, die afkomstig zijn uit Europa. Voordat Australië werd ontdekt, woonden er ook mensen. Deze oorspronkelijke bevolking zijn de Aboriginals. Zij zijn vooral bekend door een apart wapen dat ze gebruik(t)en: de boemerang.

De boemerang werd vooral gebruik om bijvoorbeeld vogels te vangen.

Toen de mensen uit Europa in Australië kwamen, zijn de Aboriginals erg slecht behandeld. Ze werden uit hun woongebieden gejaagd en velen zijn daarbij gestorven.

Nu begint het aantal Aboriginals weer iets toe te nemen. Het zijn er zo'n 500.000. Ze leven in reservaten, speciale gebieden waar ze enigszins kunnen leven zoals ze dat gewend waren. (Zie ook de leestaak)

NIEUW ZEELAND

Ten oosten van Australië ligt Nieuw-Zeeland, met ertussen de Tasmanzee (genoemd naar de ontdekkingsreiziger Abel Tasman, net als Tasmanië).

Nieuw-Zeeland bestaat uit twee eilanden, het Noordereiland en het Zuidereiland. De grootste plaats Auckland ligt op het Noordereiland; er wonen rond de drie miljoen mensen. Terwijl er in heel Nieuw-Zeeland niet meer dan vier miljoen mensen leven... Nieuw-Zeeland wordt soms wel eens 'het land van de schapen' genoemd, want er zijn erg veel schapen (60 miljoen!). Je begrijpt dat de schapenteelt erg belangrijk is en de wol is van hoge kwaliteit.

Ongeveer 250.000 mensen stammen af van de oorspronkelijke bewoners: **De Maori**.

Dit volk was vooral bekend door de tatoeeringen op hun gezicht. Zij maakten vroeger jacht op de Moa, de grootste vogels die ooit geleefd hebben en wel 4 meter hoog konden worden.

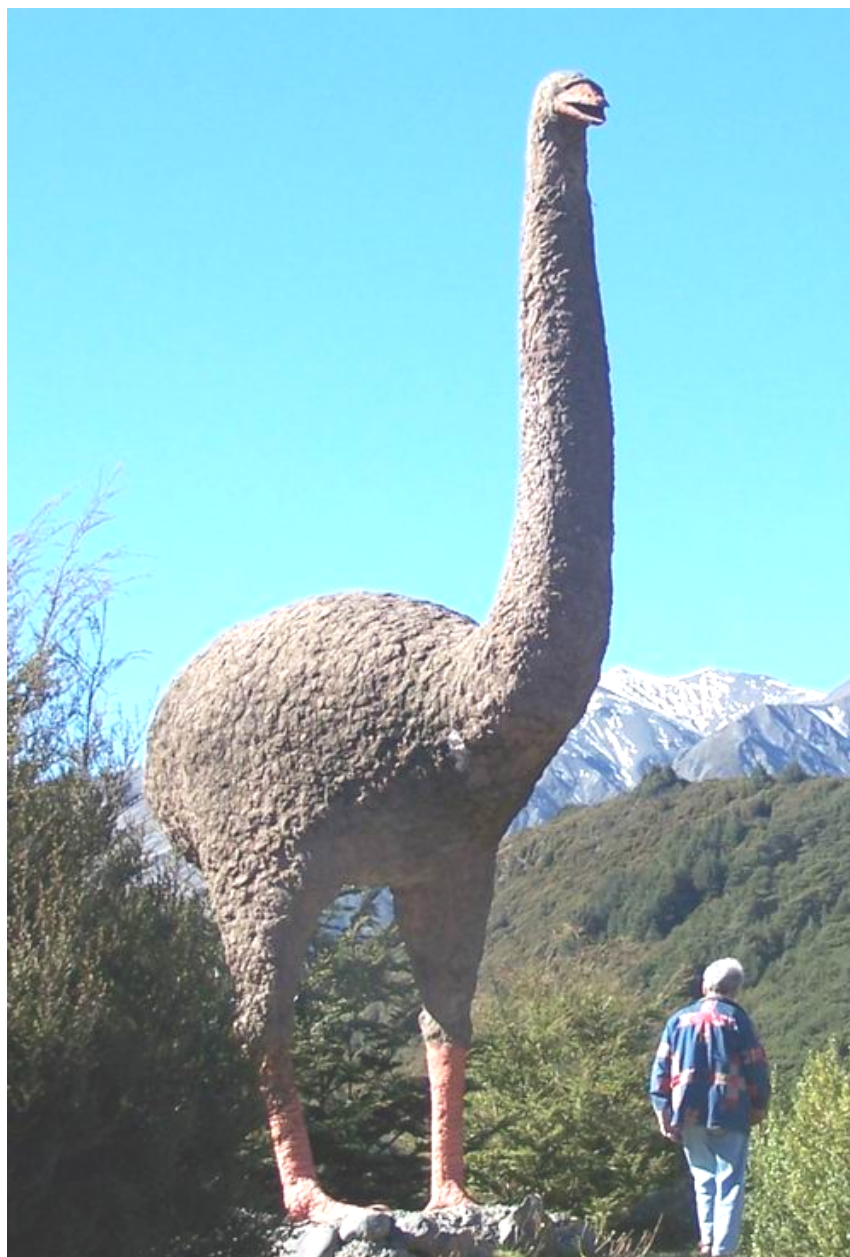
Wie doodde de moa's?

Niemand weet precies wanneer de moa's, die reusachtige loopvogels uit Nieuw-Zeeland, zijn verdwenen. Ook weet niemand waarom ze zijn uitgestorven.

De Maori's droegen moa-veren. Ondanks sporen van een vroeger contact lijken de eerste Polynesische nederzettingen van Nieuw-Zeeland ontstaan te zijn in de late 13^e eeuw.

Deze Polynesische mensen waren de voorouders van de moderne Maori's. Deze mensen bejaagden de moa's sterk, wat de achteruitgang van de moa populatie veroorzaakte. Moa's waren net zoals andere grote langzaam voortplantende vogels kwetsbaar voor menselijke jacht.

Andere oorzaken die de achteruitgang van de populaties veroorzaakten waren de toenemende menselijke bevolkingsgroei en het verlies van leefgebied doordat de vroege kolonisten de bossen kaptten. De moa verdween van het menu van de Maori na 50-160 jaar en binnen 200 jaar van menselijke kolonisatie raakten de verschillende moa soorten uitgestorven en vergeten.

LEESTAAK 1

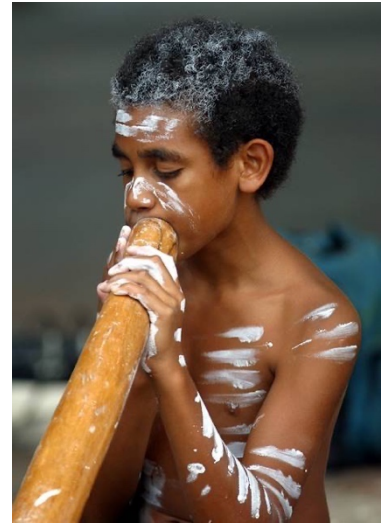
De Aboriginals in Australië

Jack

Hoi, ik ben Jack. De Australiërs noemen me een Abo. Dat is de afkorting voor Aboriginal.

40.000 jaar

Nee, ik ben niet oud. Ons volk is oud. 40.000 Jaar geleden waren er al Aboriginals. De schilderijen die in grotten werden teruggevonden bewijzen dit.

Een woning onder de grond

Mijn ouders, broertjes en ik wonen in een huis onder de grond. Mijn vader heeft het huis in de rotsbodem uitgehakt. Als we meer ruimte nodig hebben, hakt mijn vader gewoon een nieuwe kamer in de rotsen uit.

Niet te warm, niet te koud

In Australië kan het erg warm zijn. Veertig graden is geen uitzondering. In onze ondergrondse woning hebben we daar weinig last van: het is er niet te koud en niet te warm.

Jagers

Aboriginals zijn uitstekende jagers. Ze kunnen te voet grote afstanden afleggen. Bij de jacht gebruiken ze een knots, boemerang, schild en een speer. Met behulp van een koker (woomera) kan een jager de speer heel ver en gericht werpen.

Opgepast voor de boemerang!

Een boemerang ziet eruit als een halve maan van hout. Wanneer je een boemerang wegwerpt, maakt hij door zijn vorm en snelheid een bocht en komt weer bij je terug.

Droom of werkelijkheid?

Mijn opa leert mij alles over dromen. Wij geloven dat alles wat er in een droom gebeurt, een betekenis heeft.

Van vorm veranderen

Mijn opa beweert dat hij regelmatig contact heeft met de geesten van onze voorouders. Hij beweert dat er Aboriginals zijn, die van vorm kunnen veranderen, bijvoorbeeld in een insect of een ander dier. Dat is mogelijk door zich sterk te concentreren op de vorm, die ze willen aannemen.

Dicht bij de natuur.

Soms ga ik naar mijn denkplaats. Dat is een plek waar ik dicht bij de natuur ben en heel goed kan nadenken.

Werken in de mijn.

Meer en meer Aboriginals gaan werken als arbeider. Mijn vader werkt in een opaalmine. Een machine graaft een groot diep gat, dat op een koker lijkt. Na het graven zoeken mijn vader en zijn collega's in de koker naar opaal.

Alle kleuren van de regenboog

Met opaal is veel geld te verdienen. Opalen lijken op kiezelstenen. Pas nadat ze gepolijst zijn kun je zien, hoe mooi een opaal eigenlijk is. De opalen zijn edelstenen en kunnen alle kleuren van de regenboog hebben.

Verhalen bij het kampvuur

Enkele keren per jaar komen de mannen bij elkaar. Ze beschilderen hun lichaam met witte klei, rode en gele oker en houtskool. Bij het kampvuur vertellen de ouderen de jongeren over vroegere gebeurtenissen. Ze maken muziek op grote blaaspijpen, waar een lage klank uitkomt, de *didgeridoo*. Ik ben nog te jong om aan het ritueel mee te doen.

Vuurstenen

Tijdens de jacht maken de mannen vuur door vuurstenen tegen elkaar te tikken, waardoor er vonken ontstaan.

Draaien maar!

Je kunt ook vuur maken met een vuurboor. Dat is een dunne, maar harde stok, die in een stuk zacht hout geprikt wordt. Door de stok heel snel te draaien wordt het zachte hout zo heet, dat het begint te smeulen. Door te blazen en gedroogd gras erop te leggen, ontstaat er vuur.

Een goede speurneus

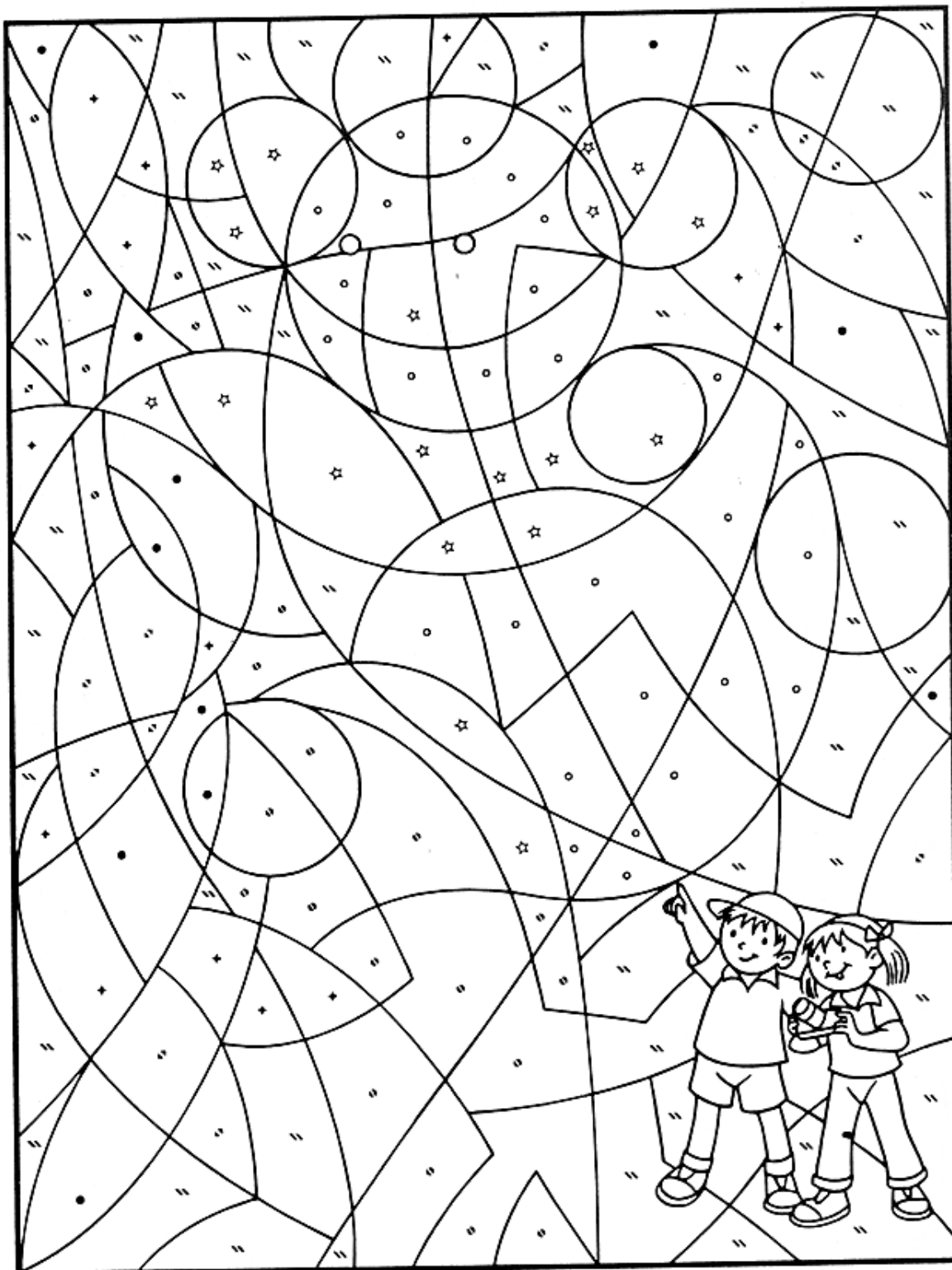
Aboriginals zijn uitstekende spoorzoekers. Vaak worden ze gevraagd door de Australische politie om te helpen zoeken naar vermiste personen.

EINDE LEESTAAK 1

- ◊ donkergroen   ∞ lichtblauw   ☆ oranje   + lichtgroen
- ◊ bruin   ○ grijs   ● rood

Welkom in Australië! Welk dier staat Leonie op het punt te fotograferen?
 Je komt erachter door de tekening in te kleuren volgens de kleurcode!

LEESTAAK 2

De Polynesiërs in de stille Zuidzee

Alano

Mijn naam is Alano. Ik woon op het eiland Samoa. Samoa ligt in de Polynesische driehoek. Het wordt ook wel de ring van vuur genoemd omdat er zo veel vulkanen en orkanen voorkomen.

Voorouders uit China

Mijn voorouders kwamen uit China. Van daaruit trokken zij in kano's naar de Cookeilanden, Samoa, Tonga Paaseiland en Hawaï. Nu verdienen veel eilandbewoners hun geld in de toeristenindustrie. Alleen wij leven nog volgens de oude traditie. Dit noemen we Fa'a Samoa.

Het geheim van Paaseiland

De Polynesiërs staan bekend om hun enorme stenen bouwwerken en beelden. Zoals bijvoorbeeld de Moai die zich bevinden op Paaseiland. Alle beelden zijn gehouwen uit

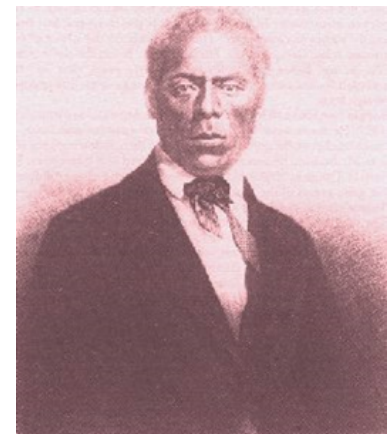
vulkanisch gesteente. Niemand weet precies hoe de gigantische stenen kilometers ver vervoerd werden en nadien op hun plaats gezet werden.

Koraalriffen

Ons eiland wordt omringd door koraalriffen. Dat zijn rotsen onder water, die begroeid zijn met koralen schelpdieren en planten. Buiten de riffen, op open zee vist mijn vader in zijn kano. Mijn vader maakt kano's van een uitgeholde boomstam.

George Tupou I (4 december 1797 — 18 februari 1893) (tot 1875 was zijn naam Siaosi Taufa'ahau Tupou Maeakafau), was de oprichter van het koninkrijk en de eerste koning van Tonga, van 18 november 1845 tot 18 februari 1893.

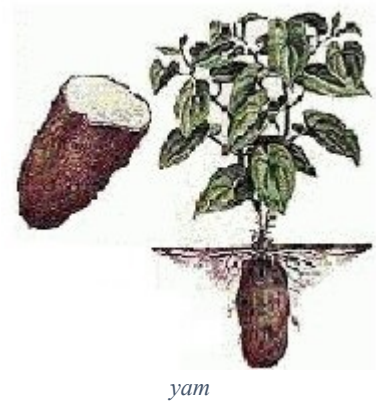
In dienst bij mijn oom

Mijn vader krijgt ieder jaar een deel van de yam oogst van mijn moeders broer. Dat zijn een soort zoete aardappelen.

Zodra ik volwassen word ga ik naar het huis van mijn oom en blijf daar wonen. Ik help hem bij het bewerken van het land. Als hij oud is neem ik het land van hem over.

Werken op het land

Mijn moeder werkt hard op het land. Ze verbouwt Taroyams (broodvruchten) en zoete aardappelen. Dit is ons hoofdvoedsel. De mannen verbouwen ananas, bananen en kokosnoten, die ze verkopen. Van tapaschors maakt mijn moeder kleren. Ze vlecht matten van pandusbladeren.

Een huis zonder muren

Ons huis is gemaakt van palen. Het heeft geen muren, maar wel een dak. Meer hoeft niet, want bij ons is het bijna altijd mooi weer. 's Avonds worden de rolgordijnen van palmladeren neergelaten. Als ons huis door een orkaan wordt vernield, dan kunnen we snel weer een nieuwe bouwen.

Ons dorp

Bij ons in het dorp wonen ongeveer 40 families. Ik woon niet altijd bij mijn ouders. Als ik zin heb, ga ik bij mijn buurjongen of bij mijn ooms en tantes wonen.

Mijn vader of Matai

Mijn vader staat aan het hoofd van ons gezin (Matai). Hij bepaalt wat er gebeurt in ons huis en sust alle ruzies. Elk gezin heeft een Matai. De belangrijkste Matais vormen de dorpsraad.

Bijeenkomst in de Fono

De dorpsraad komt bijeen in de Fono. Dit is een ceremonieel huis. De Matai drinken er Kava en offeren kippen en varkens aan de Goden. Een Tulafale (spreker) vertelt over een probleem, waarna de hele dorpsraad erover beslist.

Tatoeages

Op Samoa worden alle jongens getatoeëerd. Eerst krijg je een klein patroon. Elk jaar krijg ik er meer. Hoe meer tatoeages iemand heeft, hoe belangrijker hij is. Soms wordt het hele lichaam, soms zelfs de tong, getatoeëerd.

EINDE LEESTAAK 2

AUSTRALIË

1. De oorspronkelijke bewoners van Australië zijn de _____
of kort gezegd de _____.
2. Zij leven al meer dan _____ in Australië.
3. Waarom wonen de oorspronkelijke bewoners in ondergrondse woningen?
_____
4. Waarmee jagen de oorspronkelijke bewoners van Australië?
_____
_____
5. Wat is een woomera? _____
_____
6. Wat is er zo bijzonder aan een boemerang en waar wordt die voor gebruikt?
_____
_____
7. Wat weet je over de dromen van deze bevolking?
_____
_____
8. Wat weet je van opalen?
_____
_____
9. Op welke manieren maakte de Australische bevolking vroeger vuur?
_____
_____
10. Waarom wordt de Australische bevolking door de politie vaak om hulp gevraagd?
_____
_____
_____

spelen op de digeridoo

POLYNESIËRS

1. Waarom noemen ze de Polynesische driehoek ook wel ring of vuur?
_____
2. Wat weet je over de voorouders van deze bevolking?
_____
_____
3. Alano en zijn familie leven volgens de Fa'a Samoa. Wat is dat?
_____
4. Wat is er bijzonder aan Paaseiland?
_____
_____
5. Hoe komt Alano's vader aan voedsel en wat voor een vervoermiddel gebruikt hij?
_____
_____
6. George Tupou I was _____
_____
_____
7. Wat is yam? _____
_____
8. Leg uit hoe bij Alano een huis wordt gebouwd?
_____
_____
9. Mijn vader staat aan het hoofd van ons gezin. Hij bepaalt wat er gebeurt in ons huis en stopt alle ruzies. Elk gezin heeft er een. De belangrijkste vormen de dorpsraad. Dit stukje gaat over de _____.
10. Wat voor bijzonders weet je nog meer over de mensen op Samoa?
_____
_____